

7661

'ವರದಿಗಳ ಪ್ರಕಟನೆ'

O,
33,2 VEN V
N22
2720

7661

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಜ್ಞಾನ
ಮಂಡಳಿ
ಕೆ.ನಂ. 7661
ಬೆಂಗಳೂರು

೨೧.೧.೨೪

ಬಿ. ೧: ೧೮ ಸಾಂಪ್ರಕ. ೧೮

ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ—೧೦೩

7661

ವರದಕ್ಷಿಣಾಪ್ರಹ'ಸನ

ಗೋರೇಬಿದನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಲಕೂರ ಶಾಸುಭೋಗರಾಜ
“ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿಧಿ ”
ವೆಂಕಟರಮಣಯ್ಯ
ನವರಂದ ವಿರಚಿತವಾದುದು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರ
ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ 2720 ವರ್ಗ ಸಂಖ್ಯೆ 314
ಕಾರಿಖು
ಬೆಂ.

ಮೈಸೂರು
ಪಿ. ಹಿ. ಎ. ಮುದ್ರಾಲಯ,
೧೯೨೨

ಶ್ರೀಮತಿ. ೫

[All Rights Reserved.]

ಹಿಂದಣ ಅವ ಗ್ರಂಥಗಳ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಈ ಕಾಲದವರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿರುವುದು. ದ್ವಿಜೀಕರಣದಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕಪದ್ಧತಿಯೇ ನಿದ್ಯವಾದುದೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ದ್ವಿಜರಲ್ಲಿಯೇ ವರಶುಲ್ಕಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೂ, ತರುತ್ತಲೂ ಇರುವುದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವೂ, ವಿಷಾದಕರವೂ ಆಗಿರುವುದಲ್ಲವೆ? ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಹೆಸರೂ ಗುಣಗಳೂ ಉಳ್ಳವರು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಬಹುದು. ಅವರು ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸದೆ ಗುಣಗ್ರಹಣಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ನಡತೆಗಳನ್ನು ಲೋಕೋಪಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ನಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಮಾಹನೀಯರುಗಳಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಂದನೆಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುವೆನು. ಇದನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ನಿರಂತರ ಶ್ರೇಯುಷ್ಠಿಂಕರಾದ ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದ ಬಾಲಿಕಾಪಾಠಶಾಲಾ ಪ್ರಧಾನೋಪಾಧ್ಯಾಯರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಯುಕ್ತ ಎ. ಕೇಶವಯ್ಯನವರ ಮತ್ತು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕರ್ಣಾಟಕಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ತಕ್ಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಸಹಾಯಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರುವ ತತ್ಪತ್ರಿಕಾಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀಯುಕ್ತ, ಬಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನವರು, ಎಂ. ಎ. ಯವರ ಮಾಹೋಪಕಾರಗಳೂ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿರುವುವು. ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಅವ ವಿಧವಾದ ದೋಷಗಳನ್ನಾದರೂ ಸಹಜ ಶಾಂತಿವಿಧಾನದಿಂದ ವಿಚಕ್ಷಣರು ದಯೆಯಿಟ್ಟು ಸೂಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಾದುವನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ಮುಂದಣ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಸುಜನಕೀರ್ತನಾದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತ.
 ಕರ್ಣಾಟಕಸಾಹಿತ್ಯನಿಧಿ,
 ಶಾ|| ವೆಂಕಟರಮಣಯ್ಯ,
 ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ,
 ಅಲಕಾಪುರೀಧಾರ್ಮಿಕವಾಚಕಶಾಲಾ, ಹುಳೂರು,
 ಗೋರೀಬೆದನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು.

ಮಂಡುಳಿ ಸಂ|| ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ಪುಷ್ಯಕೃ
 ಮುಠವಾರ ೨೯-೩-೧೯೨೨.

A-2720
 O. 35. 2 VEN. V N. 22

೨೩

ವರದಕ್ಷಿಣಾಪ್ರಹಸನಂ

ನಾಂದೀವೃತ್ತಂ

ಶಾ|| ಏ|| ತ್ರೀಯಂದಂ ಮುದಮೆಂಬರಾ ಸಿರಿಯನಕ್ಕುಂ ಲೋಭವಾ ಲೋಭದಿಂ |
 ನ್ಯಾಯಾತಿಕ್ರಮಕಾಮವೋಹವಾದಮಾಸ್ತರ್ಯಾದಿಗಳ್ ಸಾರ್ಗಮಿಾ ||
 ಮಾಯಂದಾಳ್ವಜಗತ್ತಯಂ ಕಿಡುಗುಮೆಂದೇ ಚಂಜಲಾನಾಮದಾ |
 ತ್ರೀಯಂ ವಕ್ಲದೊಳಿಟ್ಟನಲ್ತೆ ಅಲಕಗ್ರಮೇಶನಂತೊಲೈಯಿಂ || ೧ ||

ಪ್ರಥಮಂ

[ರಂಗಪುರಪ್ರಾಂಶದ ದಾರಿ—ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನ ಪ್ರವೇಶ]

ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯ—

ಚಂ|| ನಾ|| ಖರಕರಕಾಪದಿಂ ಧರೆಯಹಾ ! ಸುಡುತಿರ್ಪುದು ನೀಚರಾತ್ಮದಂ |
 ತರರೆ ! ವಿವಾಸೆ ಪೆರ್ಚುತಿದೆ ಹಿಂಸಕದುಷ್ಟರಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯಂ ||
 ಕುರುತರಮಂಘ್ರಬಾಧೆ ಪಸಿವುಕ್ಕುಟಮೇನನೊಡರ್ಚುವೆಂ ಧರಾ |
 ಮರರೊಳಿವುಟ್ಟಿ ಪೆಣ್ಣು ಪಡೆದಾತನನಿಪ್ಪದದಾವ ಪಾಪನೋ || ೨ ||
 ಆಹಾ ! ಸಹಿಸುವುದು ಕಡುಕಷ್ಟವು !

ರಾಮಾಸ್ತಿ—[ಪ್ರವೇಶಿಸಿ] ಆರು ? ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನವರೆ ? ಇದೇನು !
 ಎಲ್ಲಿಂದ ದಯೆವಾಡಿದುದು ? ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೂ ಎಲ್ಲಿ ದ್ದಿರಿ ?
 ಆಹಾ ! ಒಳ್ಳೆಯ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲೇ ಪ್ರಯಾಣ ಬಳೆಯಿಸಿದಿರಲ್ಲ ? ಇಷ್ಟು
 ದೂರದೇಶಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವರೂ
 ಕ್ಷೇಮವಷ್ಟೆ ?

ಭಾಸ್ಕರ—[ಜಿಹಾಸೆಯಿಂದ] ಸ್ವಾಮಿ! ತಮ್ಮ ಪ್ರಶೋತ್ತರಗಳು ಹಾಗಿರಲಿ! ನನಗೆ ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪದಿಂದ ಕಾಲು ಸುಡುತ್ತಿದೆ! ಆಹಾ! ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲದಂತಾಗಿರುವುದು! ಕಣ್ಣೀಕಾಣದಂತಾಗಿದೆ! ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಳಲನ್ನು ತೋರಿಸಿ!

ರಾಮು—ಕೋಪಿಸಬೇಡಿ, ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನವರೇ! ಆ ಮರದ ನೆರಳಿಗೆ ಹೋಗೋಣ. ದಯೆನೂಡಿರಿ.

ಭಾಸ್ಕರ—ಆಗಲಿ! ಉಸೆ! ನಾರಾಯಣ! ಜಗತ್ತೇ! ಸರ್ವಶಕ್ತ!
[ಎಂದಿಬ್ಬರೂ ಹೊರಡುವರು]

ರಾಮು—ಸ್ವಾಮಿ! ಈಗ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಗಿದೆ! ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ತುಂಬಾ ಶ್ರಮವಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ, ಬಾನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿ, ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಲ್ಪ ರಾಗಿಯ ಅರಳಹಿಟ್ಟನ್ನು ಸೇವಿಸಿ, ನೀರು ಕುಡಿದು, ಕೊಂಚ ಆಯಾಸಪರಿಹಾರವಾದಮೇಲೆ ಹೊರಡೋಣವೋ?

ಭಾಸ್ಕರ—ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದಂತಾಗಲಿ! ನಿನ್ನೆಯ ರಾತ್ರಿಯೂ ಆಹಾರವಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದು [ಎಂದು ಇಬ್ಬರೂ ಬಾನಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಅಘುಮರ್ಪಣಕ್ರಿಯೆಗಳಾದಮೇಲೆ, ಅರಳಹಿಟ್ಟನ್ನು ತಿಂದು, ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಹೊಂದಿ ಮುಂದೆ ಹೊರಡುವರು]

ರಾಮು—ತಾವು ಎಂದಿಗೂ ಈಪ್ರಾಂತ ಬಂದವರಲ್ಲವಲ್ಲವೆ? ಏತಕ್ಕೆಬಂದೀರಿ?

ಭಾಸ್ಕರ—ನಾನು ಎಂದೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದವನೇ ಅಲ್ಲ.

ರಾಮು—ರಾತ್ರಿ ಆವ ಉರಲಿ ದ್ದಿರಿ? ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲವೆ?

ಭಾಸ್ಕರ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹದಿನಾರುಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಕಾರಾವುರದಲ್ಲಿ ದ್ದೆನು. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿರುವಂತಿಲ್ಲ. ಕುಡಿವುದಕ್ಕೆ ನೀರು ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದ್ದಿತು.

ರಾಮು—ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯಾಗಿರಬೇಕು! ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮವು ಇನ್ನು ಎರಡು ಮೈಲು ದೂರವಿರುವುದು. ಬೇಗಹೋಗಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ತಾವು ದಯೆಯಿಟ್ಟು ಎರಡುಮೂರು ದಿನಗಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ! ತಮ್ಮ ಸಂದರ್ಶನವಾಗಿ ಬಹಳವರ್ಷಗಳಾಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಇಂದೇ ನನ್ನ ಪುಣ್ಯೋದಯವು. ತಮ್ಮಂತಹ ಸತ್ಪುರುಷರ ಸಂದರ್ಶನವೇ ಬಂದನಪ್ಯುಸಿದಿ ದೊರೆತಂತಲ್ಲವೆ? ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಭಾಸ್ಕರ—ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೆ! ಜಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಬಂದೆಡೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಹರ್ಷವಾಗಿ, ರೋಮಾಂಚವುಂಟಾಗುವುದು. ಆಗಿನ ಆಟಗಳು, ಆ ಆನಂದಗಳು, ಅಂದಿನ ಹಾಸ್ಯಗಳು, ಆ ಕಾಲದ ನಿರ್ಭಯ, ಆ ವೇಳೆಯ ಸುಖ, ಆ ಪರೋಪಕಾರಬುದ್ಧಿ, ಇನ್ನೆಂದಿಗಾದರೂ ಉಂಟಾಗುವುವೆ? ಬಾಲ್ಯವೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸುಖಕರವಾದ ಕಾಲವು. ಬಬ್ಬ ಮಹಾತ್ಮನು "ನಿರ್ಮಲಚಿತ್ತವನಾಗ ಇರುವುದೆಂದರೆ, ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ!" ಎಂದು ಹೇಳಿರುವನು. ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ವಯಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಂತೆಲ್ಲಾ ತಾಪತ್ರಯಗಳೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವುವು. ಆದಂಥಿಯೂ, ಹಾ! ಜನ್ಮವೇ! ನಮ್ಮಂತಹ ಪಾಪಿಗಳ ಜೀವನವೇಕೆ? ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರವಲ್ಲವೆ? ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ತೊಳಲಿಸುವುದರಿಂದ, ಆ ಹತವಿಧಿಗೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಸಂತೋಷವೋ?

ರಾಮು—ಏನು, ಸ್ವಾಮಿ! ಬಹುವ್ಯಸನಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿರುವಿರಿ? ಕಾರಣವೇನು?

ಭಾಸ್ಕರ—ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೆ! ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ? ನನ್ನ ಶ್ರಮ, ಭಗವಂತನೊಬ್ಬನಿಗೇ ಗೊತ್ತು! ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೇ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುವುದು.

ರಾಮು—ನಾನು ನಿಮಗೆ ಬಾಲ್ಯಸ್ನೇಹಿತನು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ; ನಿಮಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಂಸಾರಿಕಬಾಧಾಪೀಡಿತನಾಗಿರುವೆನು. ಕೇಳಿರಿ! ನನಗೆ ಬಂದುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲವಿದೆ. ನನ್ನ ಹೊಲಮನೆ

ಗಳೆಲ್ಲಾ ಆಧಾರ ಭೋಗ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಾಧೀನವಾಗಿವೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು! ನಾವಿಬ್ಬರು! ನಮ್ಮ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು! ಇಷ್ಟು ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಅಕ್ಕನೊಬ್ಬಳು! ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಹೊರಗಣಿಂದ ತಂದಲ್ಲದೆ ಅತನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ವಸನದ ವಿಷಯವು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ ನನ್ನಷ್ಟು ದುಃಖವಿರಲಾರದು.

ಭಾಸ್ಕರ-ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ! ನನಗೆ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಕಡಮೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ನನಗೆ ಮೂವರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರವೇ! ದೊಡ್ಡವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಈಗಿನ ನವನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೆಯೇ ವಿವಾಹಗಳಾಗಿವೆ! ಈಗಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಬಬ್ಬ ಮಗಳಿರುವಳು. ಅವಳಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳಾಗಿವೆ. ಆಕೆಯ ವಿವಾಹದ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾಗಿ ಈಗ ಆರುತಿಂಗಳಿಂದಲೂ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲ; ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಿರ್ದೆಯಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿದುದೆಲ್ಲಾ ದಾರಿಯವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಸಾಲದುದಾಗಿರುವುದು.

ರಾಮ-ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೀವು, ವರರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದಿರಿ? ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ, ಹೊಸೂರು ರಾಮಯ್ಯನವರ ಮಗಳ ಮೊಮ್ಮಗನೊಬ್ಬನು ಇದ್ದಾನೆ. ಆ ಹುಡುಗನು ಈಗ ಪ್ರವೇಶ (ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಷನ್) ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ರಂಗಮ್ಮನ ಮಗನ ಮಗನನ್ನು ನೀವು ನೋಡಿರಬಹುದು. ಅವನಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೆಲಸವಿದೆ.

ಭಾಸ್ಕರ-ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವಿದೆ ?

ರಾಮ-ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಬಳಿ ಅವರ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ದಂಡಧಾರಿ (ಪ್ರೋಟೀಸ್ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್) ಕೆಲಸ.

ಭಾಸ್ಕರ-ಸಾಕು ಸಾಕು! ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ರಾಮ-ನೀವೂ [ಎಂದು ಸ್ವರವೆಳೆಯುತ್ತಾ] ಮುಲಕಿನಾಡಲ್ಲವೆ ?

ಭಾಸ್ಕರ-ನಾವು ಕರ್ಣಾಟಕರು !

ರಾಮ-ಅಹುದು ಅಹುದು! ಕರ್ಣಾಟಕರು! ಮರೆತಿದ್ದೆನು. ಕರ್ಣಾಟಕ ರಿಗೂ ಮೂಡಲುನಾಡಿನವರಿಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಬಂಧವಿರುವಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗುವುದಾದರೆ ಇಲ್ಲೇ ಬಬ್ಬ ವರನಿದ್ದಾನೆ! ಬಹಳ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಸ್ಥಳ! ಆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಹದಿನಾರು ಹದಿನೇಳು ವರುಷಗಳಿರಬಹುದು! ಬಹುಸ್ಪುರದ್ರೂಪಿ! ಅವ ಪರೀಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಚತುರ! ಬಹುಸುಗುಣವಂತ! ಆತನು ಗಣಪತಿಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬುದಿರಿ? ಇತ್ತಕಡೆಮವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವರು! ಭಾಸ್ಕರ-ಸರಿಸರಿ! ಗಣಪತಿಯಪ್ರತಿಮೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅವರಪ್ಪನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವನಾಗಬಹುದು.

ರಾಮ-ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವಿರೇನು? ಅವರಪ್ಪನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವನು? ಆತನನ್ನೂ ಜೇವದಿಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಭಾಸ್ಕರ-ನಾನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿದೆನಿ? ಅವರಪ್ಪನದು ಎಂದರೆ, ಗಣಪತಿಯ ತಂದೆಯದು ಎಂದೆನು. ಅವನು ಈಶ್ವರನಲ್ಲವೆ ?

ರಾಮ-ಓಹೋ! ಹಾಗೋ! ಹ! ಹ! ಹಾ! [ಎಂದು ನಗುತ್ತಾ] ಅದು ಬಿಡಿ! ಅವನ ಜ್ಞಾತಿಯೊಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆ. ಆತನು ಈಗ ಆಂಗ್ಲೀಯ ಭಾಷೆಯ ಪಂಡಿತಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಹೆಸರು ರಾಜಯ್ಯ! ಆತನ ತಂದೆ ಭದ್ರಯ್ಯನವರು ಬಹಳ ಹಣವಂತರು! ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು! ಆ ವರನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳು! ನಿಮಗೆ ಅವರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವುಂಟಾದರೆ ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀತು. ಆದರೆ ಅವರು ಮೂಡಲುನಾಡಿನವರಲ್ಲ ?

ಭಾಸ್ಕರ-ಮೂಡಲುನಾಡೋ, ಬಡಗಲುನಾಡೋ ಆವುದಾದರೂ ಆಗಲಿ! ಅಂತೂ ಅವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಷ್ಟೆ? ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದರೆ ಸರಿ! ಅವ ನಾಡಾದರೇನು? ಎಂತೆಂತಹ ದೊಡ್ಡವರೂ, ಸ್ಮಾರ್ತವೈಷ್ಣವ ಭೇದಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಎಣಿಸದೆ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ನಾವು ಬರಡಾದ ನಾಡುಗಳ ಭೇದವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತರೆ ಏನಾಗುವುದು ?

ರಾಮ-ಹಾಗಾದರೆ, ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಬಂದರೆ ಅನುಕೂಲವಾದೀತು!
ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ಮಾಡಲಿ? ಬನ್ನಿ! ಪ್ರಸ್ತಾವಮಾಡು
ವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅವರ ಅಸ್ತಿಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ.
ಭಾಸ್ಕರ-ಆಮೇಲಾಗಲಿ! ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ನೋಡೋಣ!

ರಾಮ-ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಬಹುದು! ನೋಡಿ! ನಾವು ಈಗ ಆ ಸ್ಥಳದ
ಬಳಗೇ ಬಂದಿರುವೆವು. ಈ ತೆಂಗಿನತೋಟವೂ, ಈ ಕಲ್ಲುಕಟ್ಟಿದ
ಕೊಳವೂ, ಈ ಗದ್ದೆಗಳೂ ಅವರವೇ! ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈಕರೆ
ಗಳರಬಹುದು! ಅಡಕೆಯತೋಟ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆಯಷ್ಟೆ? ಆ ತೋಟ
ವನ್ನು ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ಎಂಟುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ, ಗುತ್ತಿಗೆಗೆ
ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬಳಕೆಗೆ ಬಾಳೆ
ಯೆಲೆಯೇ! ಇಲ್ಲಿ ಇದಿರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲಾ, ಆ ಮಹಡಿಮನೆ
ಯ ಪಕ್ಕದ ಆಚೆ ಎರಡು ಮನೆಗಳ ಮುಂದೆ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ
ದೊಡ್ಡ ಮಹಡಿಮನೆ; ಅದು ಅವರನೇ! ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು
ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು.

ಭಾಸ್ಕರ-ಸಾಕು ಸಾಕು! ಇನ್ನೇನು? ಇನ್ನು ಮನೆಗೆ ಹೋರೋಣ!
ಮುಧ್ಯಾಕ್ಷ ಮೂರುಯಾನುವಾಯಿತು.

ರಾಮ-ಹಾಗಾದರೆ ನಡೆಯಿರಿ! ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾದರೆ ಸರಿ!
ವರನನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆಯಿಸುತ್ತೇನೆ!
ಅವರು ನಮ್ಮ ಆಪ್ತಮಿತ್ರರು.

ಭಾಸ್ಕರ-ಹಾಗಾಗಲಿ! [ಎಂದು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ]

ರಾಮ-ಇದೊ ಸ್ವಾಮಿ! ತಮ್ಮ ಅಳಿಯಂದಿರು ದಯೆಮಾಡಿರುವರು!
ಎಷ್ಟು ನಿರಾಸಿಗಳೋ ಇವರೂ ಇವರ ತಂದೆಯವರೂ! ಇವರ
ವಂಶವೇ ಅಂತಹುದು!

ಭಾಸ್ಕರ-[ಮನದಲ್ಲಿ] ವರನೇನೋ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾನೆ!

ರಾಮ-[ವರನನ್ನು ನೋಡಿ] ಏನಯ್ಯಾ? ರಾಜಯ್ಯಾ! ಇವರು ನಿಮ್ಮ
ಮಾವಂದಿರಾಗಿಬೇಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುದೊಡ್ಡ ಮನೆತನದವರು!
ಅದರಮೇಲೆ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಸ್ನೇಹಿತರು! ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ

ನಾಡುಗಳ ಭೇದದ ಮಾತು ಹೋಗಿರುವುದಷ್ಟೆ? ನೋಡು! ನಿನಗೆ
ಈ ಸಂಬಂಧವು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ! ನಿನ್ನೆಯದಿನ ಬಂದಿದ್ದವರಿ
ಗಿಂತಲೂ ಇವರು ತುಂಬ ಅನುಕೂಲಸ್ಥರು! ಗುಣವಂತರು!

ರಾಜಯ್ಯ-ನಾನು ಇನ್ನೂ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಮ್ಮೊಡ
ನೆ ನಿನ್ನೆಯೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲವೆ?

ರಾಮ-ಹೇಳಿದೆ! ಆದರೆ ಬಳ್ಳಿಯ ಸಂಬಂಧವೊದಗಿದಾಗ ಅಂತಹ, ಹಠವನ್ನು
ಹಿಡಿದರಾದೀತೆ?

ರಾಜ-ನೋಡಿ! ನಿನ್ನೆ ಬಂದಿದ್ದವರು ಬಂದುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು
ವರದಕ್ಕೆ ಣೆಯಾಗಿ ಕೊಡುವೆವೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ನಾನು ತಿರಸ್ಕರಿಸ
ಲಿಲ್ಲವೆ?

ರಾಮ-ಸರಿ! ಬಿಡು! ನೀನು ಓಡಿ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದಮೇಲೆ ಆ ಸಾವಿರ
ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಂದುದಿನಕ್ಕೆ ಸಂಪಾದಿಸುವೆ! ಅದೊಂದು
ಲೆಕ್ಕವೆ?

ರಾಜ-ಹ! ಹ! ಹಾ! [ಎಂದು ನಗುತ್ತಾ] ನನಗೆ ಕೆಲಸವಿದೆ ಹೋಗಿ
ಬರುತ್ತೇನೆ.

ರಾಮ-ಇರಲಿ! ಹೋಗಿಬಾ! [ರಾಜಯ್ಯನು ಹೊರಟುಹೋಗುವನು.
ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು] ನೋಡಿದಿರೋ?

ಭಾಸ್ಕರ-ನೋಡಿದೆ, ಸ್ವಾಮಿ! ಭದ್ರಯ್ಯನವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿಬರೋಣವೋ?

ರಾಮ-ಆಗಲಿ! [ಎಂದಿಬ್ಬರೂ ಹೋಗಿ ಭದ್ರಯ್ಯನವರನ್ನು ಕಂಡು ಕುಳ
ತುಕೊಳ್ಳುವರು]

ದ್ವಿತೀಯರಂಗ.

[ಭದ್ರಯ್ಯನ ಮನೆ]

ಭದ್ರಯ್ಯ—ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ! ಇನರಾರು? ಏನು ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯೆ ಮಾಡಿರುವರು.

ರಾಮ—ಇವರದು ಕೃಂಗಾರವುರ! ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ನನಗೆ ಮಿತ್ರರಾದರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಬಂಧುತ್ವವನ್ನು ಬಯಸಿ ಬಂದಿರುವರು. ಇವರು ಶುದ್ಧಕರ್ನಾಟಕರು! ಈಗ ನಾಡುಗಳ ಭೇದಗಳನ್ನಾರಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವರು? ಇವರು ಬಹುದೊಡ್ಡವಂಕಸ್ಥರು! ಇವರ ತಾಯಿಯ ತಾತಂದಿರು ದಿವಾನರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಬಹುಗುಣವಂತರು! ನಾನು ಅಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನನಗೆ ಬಹಳ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದರು! ನಿಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಗೂ ಘನತೆಗೂ ತಕ್ಕವರಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ನಿಮಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಭದ್ರ—[ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿರುವನು]

ರಾಮ—ಮಾತನಾಡದೆ ಇರುವುದೇಕೆ?

ಭದ್ರ—ತಾವು ಅಪ್ಪನೊಡನೆ ಇರುವುದು ಸರಿಯೇ! ಆದರೆ [ಸ್ವರವೇಳೆಯುತ್ತ] ಈಗ ನಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲ.

ರಂಗಮ್ಮ—[ಭದ್ರಯ್ಯನ ಮಗಳ] ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ಈ ವರುಷ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿನ್ನೆಯೇ ಹೇಳಿಲ್ಲವೆ?

ಭಾಸ್ಕರ—ತಮಗೆ ಅಂತಹ ಅನಾನುಕೂಲವೇನು?

ಭದ್ರ—ಈಗ ಅನಾನುಕೂಲವೆಂದರೆ, ನೋಡಿ! ಕಾಲಸ್ಥಿತಿ ಬಹುಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿದೆ: ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಾರ್ಥವೂ ಬೆಲೆಯೇರಿತು! ನಮ್ಮ ಭೂಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವರುಷ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬೆಲೆಯಾಯಿತು. ನಮಗಿರುವವನು ಬಹುಮಗ! ಇದುವರೆಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತುಮಂದಿ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಬಂದಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಈ ವರುಷದ ಅಲ್ಪದಾಸದಲ್ಲಿ

ಅವನಿಗೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ದುಡ್ಡುಕೊಡಬೇಕು! ಅದರಿಂದ "ಲಗ್ನದ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವೆನು!" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಭಾಸ್ಕರ—ಇಂದಿನಿಂದ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಾಗುವ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಕನ್ಯೆಗೆ ಇಟ್ಟು ಎರಡು ವೆಚ್ಚವನ್ನೂ ನಾನೇ ವಹಿಸಿ ಕನ್ಯಾದಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಭದ್ರ—[ದರ್ಶನದಿಂದ] ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟರೆ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳಗಾಯಿತು! ನಮಗೇನು?

ರಾಮ—ಇರಲಿ! ಈದಿನ ಕುಕ್ಕುವಾರ! ನಮಾತನು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಳೆ ಬರೋಣ. ನಡೆಯಿರಿ! [ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನೊಡನೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ] ಏನು ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನವರ! ನಿಮ್ಮ ಇಪ್ಪವೇನು?

ಭಾಸ್ಕರ—ಸ್ವಾಮಿ! ಇದನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನಿಡುವೆನೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದನಷ್ಟೆ?

ರಾಮ—ನಿಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ನೀವಿಡುವಿರಿ! ಅಳಿಯನಿಗೇನು ಬರುವುದು?

ಭಾಸ್ಕರ—ಅಳಿಯನಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಾಗುವ ಸಹಾಯವನ್ನೂ ಮಾಡುವೆನು.

ರಾಮ—ಕೈಯಿಂದಾಗುವುದೆಂದರೆ? ಬಂದು ನಿಪ್ಪವೇಯಾಗಿರಬೇಡವೆ?

ಭಾಸ್ಕರ—ಸ್ವಾಮಿ! ನನಗೆ ಬಂದೂವರೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆಸ್ತಿಯಿದೆ! ಎರಡುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಾಲವಿದೆ.

ರಾಮ—ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದರೆ ಫಲವೇನು? "ವೊಲದ ಕಣ್ಣೀರು ಬೇಟೆಗಾರನಿಗೆ ಮುದ್ದೊಡ್ಡೆ?" ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಿರೋ? ಇದರಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಂಭಾವನೆ ವೊಡಲು ನಡೆಯಿಸಿದರೆ, ನನ್ನ ಕತ್ತಿರ ಮಿಾರಿ ಕ್ರಮವನ್ನು ವಹಿಸಿ, ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಹಾಕುವೆನು. ಇದು ತಪ್ಪಿದರೆ ಇಂತಹ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧವು ಸಿಕ್ಕಲಾರದು. ನಿಮ್ಮ ಇಪ್ಪವೇನು?

ಭಾಸ್ಕರ-ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಸ್ವಾಮಿ ! ನನಗೆ ಆರುತಿಂಗಳಿಂದಲೂ ತಿರುಗಿ
ತಿರುಗಿ ಸಾಕಾಗಿದೆ ! ಹೇಗಾದರೂ ಲಗ್ನವಾದರೆ ಸಾಕು !

ರಾಮ-ಹಾಗಾದರೆ, ಮೊದಲು ನನ್ನ ಸಂಭಾವನೆ, ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಲಿ!
ಭಾಸ್ಕರ-ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು ! [ಎಂದು ಎರಡು ಬಂಗಾರದನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು
ಕೊಡುವನು.]

ರಾಮ-ಸ್ವಾಮಿ ! ಎರಡು ವೆಚ್ಚವನ್ನೂ ನೀವೇ ಇಟ್ಟು ಲಗ್ನಮಾಡಿ
ಕೊಡುವಿರೋ? ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಳಿ ! ಆ ಭದ್ರಯ್ಯನವರು ವರ
ನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಾರೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾಸ್ಕರ-ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ! ಮುಂದೆ
ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ !

ರಾಮ-ಹಾಗಾದರೆ, ಇನ್ನು ನೀವು ಮನೆಗೆ ನಡೆಯಿರಿ ! ನಾನು ಮತ್ತೆ
ಭದ್ರಯ್ಯನವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ
[ಎಂದು ಹೊರಟುಹೋಗುವನು]

ಭಾಸ್ಕರ-ಆಹ ! ಎಂತಹ ಅವಸ್ಥೆಗೀಡಾದೆನು ? ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವೆಚ್ಚವೂ
ನನ್ನದೇ ! ಕನ್ಯೆಗೆ ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳು!
ವರನಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಗಳು ! ಬಿಯಗರಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಗಳು ! ಇದರ
ಮೇಲೆ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ! ಸಾಲದಾದಕ್ಕೆ ಈರಾಯಭಾರಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆ
ಕೊಡದಿದ್ದರಾಗದು ! ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೂರುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ
ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಕಂ || ಎಲ್ಲಿಂತರಲೀಧನಮಂ |

ಸಲ್ಲದ ಬಂಧನಕೆ ಸಿಲ್ವಿದಂ ಮಾಡುವುದೇಂ ||

ಎಲ್ಲಹ ನಿಂದಿಸರೋ ಸಿರಿ |

ನಲ್ಲಾ ! ದಯೆಯಿಂದ ಮಾನರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡೈ || ೩ ||

[ಎಂದು ಹೊರಟುಹೋಗುವನು]

ತ್ರೈತೀಯರಂಗ

(ಬಿಯಗರ ಬಡದಿಯಲ್ಲಿ)

ಭದ್ರಯ್ಯ-ಏನು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ ! ಬಿಯಗರಲ್ಲಿ ?

ರಾಮ-ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ [ಎಂದು ಮೇಲಕ್ಕೇಳುವನು]

ಭಾಸ್ಕರ-[ಪ್ರವೇಶಿಸಿ] ಸ್ವಾಮಿ ! ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು.

ಭದ್ರಯ್ಯ-[ಕೋಪದಿಂದ] ಬಣನಮಸ್ಕಾರವೇಕೆ ? ದಾರಿಯ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ
ಹಣಕಳುಹಿಸುವೆವೆಂದು ಹೇಳಬಂದವರು, ಕಳುಹಿಸಿದರಾ ?
ಮರೆತೇಹೋದಿರೋ ? ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ !

ಭಾಸ್ಕರ-[ತುಟೆಗಳನ್ನು ನಾಲಗೆಯಿಂದ ನನೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ] ನಿಜವಾಗಿ
ಮರೆತನು ! ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ !

ಭದ್ರ-ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ! ನಮ್ಮ ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಮುರುಕುಮನೆಯೋ ?
ತಲೆಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೆ ನಿಮಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವೋ ?

ರಂಗಮ್ಮ-ಬಳ್ಳಿಯ ಬಿಯಗರು ! ನಿಲ್ದಾಣದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕುದುರೆಯ
ಗಾಡಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಡವೆ ? ಬಹುಮರ್ಯಾದೆವಂತರು !

ಭಾಗಮ್ಮ-[ಭದ್ರಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ] ಬಹುಲಕ್ಷಣವಾಯಿತು ! ಇಷ್ಟು
ಹೊತ್ತಾದರೂ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬುದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದೋ?
ಬಂದು ದೀಪವಾದರೂ ಕಳುಹಿಸಬೇಡವೆ ? ತುಟೆ ನಾಲಗೆಗಳು
ಬಣಗುತ್ತಿವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಫಿಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ ! ಎಂತಹ ಬಿಯಗರು
ದೊರೆತರೆಂದು ಮಗು ಆಗಲೇ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡನು !

ಭಾಸ್ಕರ-[ವಿನಯದಿಂದ] ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರಿಪಡಿಸುವೆನು ! ದಯೆಯಿಟ್ಟು
ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಡಾನಿಸಿ ! ನಾನು ಬಂಟೆಗನಾಗಿದ್ದೇನೆ !

ಭದ್ರ-[ಕೋಪದಿಂದ] ಸಾಕು ! ಸುಮ್ಮನಿರಿ !

ಸಿಂಗ-[ಭದ್ರಯ್ಯನ ಆಳು] ಸ್ವಾಮಿ ! ನನಗೆ ತಂಗಳನ್ನೆವಿಕ್ಕಲಿಕ್ಕೆ
ಇಲ್ಲವೋ ? ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾಗಿದೆ ನೋಡಿ ! ನಿಮ್ಮ ಉಟೆಗಳೂ
ಗುವಾಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಪಾಡು ಏನಾಗಬೇಕು ?

ಭಾಸ್ಕರ-[ವಿನಯದಿಂದ] ಆಗಲಿ ! ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಪರ್ಲಿಸುವೆನು [ಎಂದು ಹೊರಟುಹೋಗುವನು]

ಭದ್ರ-ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ! ತಾವು ಮೊದಲು ಹೋಗಿ, ಬಂದುಹೋಗುವ ದಾರಿಯ ವೆಚ್ಚದ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ !

ರಾಮ-ಆಗಲಿ ! [ಎಂದು ಹೊರಡುವನು]

ಭದ್ರ-ಸ್ವಾಮಿ ! ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ನಿಚಾರ, ಉಡುಗೊರೆಗಳ ವಿಷಯ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ! ನಿಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮೊದಲೇ ಸರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ! ಆತನು ಈಗಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾವಾಗ ಕೊಡಬೇಕು ? ವರದಕ್ಷಿಣೆಯಂತೂ, ಮಾತನಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಾಸು ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ, ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಂಡಿತ ಹೇಳಬಿಡಿ ! ವರನ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಅವಾವುದು ತಂದಿರುವರೋ ನೀವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ! ಆಮೇಲೆ ನಿಮಗೆ ಮಾತುಬಂದೀತು !

ರಾಮ-ಓಹೋ ! ಅವೆಲ್ಲಾ ನನಗಿರಲಿ ! ತಮ್ಮದು ಬಂದು ಮಾತಾದರೆ ನನ್ನದು ಹತ್ತಲ್ಲವೆ ? ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ ! ನೀವು ಮಾತ್ರ, ಬಿಂಕವಾಗಿರಬೇಕು ! [ಎಂದು ಹೊರಟುಹೋಗುವನು.]

ಚತುರ್ಥರಂಗ

[ವಿವಾಹಮಂಟಪದಲ್ಲಿ]

ಭದ್ರಯ್ಯ-ವಿನಿದು ? ಬಳ್ಳಿಯ ಬಿಸುಗರ ಸಹವಾಸದೊರೆತಿತು ! ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಇದಕ್ಕೆ ಬಪ್ಪುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಭಾಗಮ್ಮ-[ಭದ್ರಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ] ನಡೆಯಿರಿ ! ಈ ಮದುವೆ ನಮಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನುಮೇಲೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೊದಲೇ ಮನೆಗೆ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಮೇಲೆ ಮದುವೆಗೆ ಬರಬೇಕು ! ಗಳಿಗೆಗೆ ಬಂದುವೇಳೆ ಬರುವುದು ! ಅರಿಸಿನ ಕಂಕಾಮಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ ! ಎನ್ನುವುದು ! ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿ ಎನ್ನುವುದು ! ನೀವೇನು ತಂದಿರುವಿರಿ, ಎನ್ನುವುದು ! ಬರಿಯುಳ್ಳಿಯಲ್ಲೇ ಬಂದಿರಾ ! ಎನ್ನುವುದು ! ಹೀಗೆಲ್ಲಾ

ನಮ್ಮನ್ನು ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಬೊಂಬೆಗಳಂತೆ ಆಡಿ ಸುತ್ತಿರುವರು ! ಇಂತಹುದಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬಟ್ಟಕೊಳ್ಳಬೇಕು ? ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಿಳವಿಲ್ಲ. ನಾನಾಗಿದ್ದರೆ ಮೊದಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಂದಿಡಿ ಎಂದು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಹಾಗಾಗಿ ದರೆ ನಮಗೆ ಈ ಅವಮಾನವಾಗುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಭದ್ರ-ಸುಮ್ಮನಿರು, ಸುಮ್ಮನಿರು ; ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಮನಸ್ಸುಬಂದಂತೆ ಎನ್ನಬೇಡ ! ದಯೆಯಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನಿರು ! ಮನೆಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಸಾನಕಾಶವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ ಕೊಳ್ಳೋಣ !

ರಂಗಮ್ಮ-ಸುಮ್ಮನಿರಬ್ಬ ! ಅವ್ಯಯವಾತಿಗೆ ಬರಬೇಡ ! ನಾಚಿಕೆಇಲ್ಲವೆ ? ಇಂತಹ ಭಂಡಬಿಯಗರ ಸಹವಾಸಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ !

ಭದ್ರ-[ನಗುತ್ತಾ] ಅವ್ಯಯ್ಯ ! ಸುಮ್ಮನಿರು ! [ಎಂದು ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ] ಏನು ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನವರ ! ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಿರಿ ? ನೀವಾದಿದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆಯಿಸಿರುವಿರಿ ?

ಭಾಸ್ಕರ-ಸ್ವಾಮಿ ! ನನ್ನ ಕಕ್ಕೆಗೆಮೀರಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಣಿಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆನು !

ಭದ್ರ-ಇವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸುಬಂದಂತೆ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದವರು ! ಇಲ್ಲಿ ಯತ್ನವಿಲ್ಲ. ಬಂದಕಡೆಯೆಲ್ಲಾ ಹಾಗೆ ನಡೆದೀತೆ ? ಅದೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಿ ! ಇನ್ನು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ !

ಭಾಸ್ಕರ-ಸ್ವಾಮಿ ! ಇದೋ ! ಇದರಲ್ಲಿ ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಇರುವುವು ! ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಬೇಕು ! [ಎಂದು ಭದ್ರಯ್ಯನ ಪಾದದಮೇಲೆ ಬೀಳುವನು]

ಭದ್ರ-[ಕೋಪದಿಂದ] ಛೇ ! ಅವಿವೇಕಿಗಳರಾ ! ಇದಂತಹ ದೀನತೆ ? ಮೊದಲೇ ಹೀಗೆಂದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಯಿತು ತಿದ್ದವರಾರು ? ಬಂದು ದಮಡಿ, ಬಂದುಕಾಸು, ಬಂದುಕವಡೆ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹೋಗು ! [ಮಗನಕಡೆ ನೋಡಿ] ಸಹೆ ! ಮಗು !

ಹೊರಡೋಣ! ಇಂತಹ ತಿರುಕರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ನಮ್ಮ ಮರ್ಮಾದೆ
ಕೆಟ್ಟಿತು!

ರಾಜ-ಅಪ್ಪ! ಮೊದಲೇ ನಾನು ಹೇಳಿಲ್ಲವೆ? [ಎಂದು ಕೋಪದಿಂದ
ಹೊರಡಲನುವಾಗುವನು]

ರಾಮ-ಸ್ವಾಮಿ! ಭದ್ರಯ್ಯನವರ!

ಭದ್ರ-ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ! ಸಾಕು!

ರಾಮ-ಸ್ವಾಮಿ! ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದಾನಿಸಿ! ಆರಿಗಾದರೂ ಸಾಂಸಾರಿಕಬಾಧೆಗಳು
ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಕೋಪವನಾಡುವುದು ಯುಕ್ತವೆ? ಉಳಿದ
ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ, ಬಂದು ತಿಂಗಳೊಳಗಾಗಿ ಕೊಡು
ವಂತೆ ಬಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು, ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯ
ನವರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ದಯೆಯಿಟ್ಟು ನಡೆ
ಯಿಸಿ ಕೊಡಿ! ನಿಮ್ಮ ಧನವೆಲ್ಲಿ ಹೋದೀತು?

ಭದ್ರ-ಊ! ದರಿದ್ರಸಹವಾಸ! ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ! ದಾರಿವೆಚ್ಚಗಳೂ
ಸೇರಿಸಿ ಆರುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ!

ರಾಮ-ಹಾಗಾಗಲಿ! [ಎಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ ಭದ್ರಯ್ಯನ ಕೈಗೆ
ಕೊಡುವನು]

ಪುರೋಹಿತ-ಇನ್ನು ವಿನಾಹಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯಬಹುದೋ?

ಭದ್ರ-ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ! ತಮ್ಮ ಸಂಭಾವನೆ ಬಂದಿದೆಯೋ? ಆಮೇಲೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ
ಮಾತು ಬರಬಾರದು! ನಾನು ಖಂಡಿತವಾದಿ!

ರಾಮ-ಏನೋ ಕೊಂಚವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ! ಬಂದಷ್ಟೇ ಲಾಭ!

ಭದ್ರ-ಏನು? ಪುರೋಹಿತರ! ನಿಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಿರೋ? ಆಮೇಲೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಸಿರೆತ್ತಿಕೊಡದು.

ಪುರೋ-ಸ್ವಾಮಿ! ಬಂದಷ್ಟೇ ನಮಗೆ ಸಾಕು! ತಮ್ಮದೆಲ್ಲಾ ಆಯಿತೋ?

ಭದ್ರ-[ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ] ಏನೆ?

ಭಾಗವ್ಯ-ಏನೆಂದರೆ? ಏನುಮಾಡುವುದು? ಹಾಳು ದರಿದ್ರಸಹವಾಸ!

ಭದ್ರ-ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯಿರಿ! ಕನ್ಯಾದಾನದವೇಳೆಯಲ್ಲಿ
ಸುವರ್ಣ ಪುಷ್ಪವೊಂದು ನಮಗೇ ಬರಬೇಕು! ಅದು ಮರೆತೀರಿ!

ಪುರೋ-ಹಾಗಾಗಲಿ! ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನಿರಿ! [ಎಂದು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು
ಹೇಳುವರು]

ಶ್ಲೋಕಂ || ತದೇವ ಲಗ್ನಂ ಸುದಿನಂ ತದೇವ ತಾರಾಬಲಂ ಚಂದ್ರಬಲಂ ತದೇ
ವ || ವಿದ್ಯಾಬಲಂ ದೈವಬಲಂ ತದೇವ | ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ತೇಽಂಭಿ
ಯುಗಂ ಸ್ತುರಾಮಿ || [ಇನ್ನು ಮುಂದೂ ಕಾಯಗಳೂ ನಡೆಯಲಿ!]

ಸಂಚೇಮರಂಗ.

[ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನ ಮನೆ]

ಭಾಸ್ಕರ-[ಆಳನೊಡನೆ] ಎಲೋ! ಮಂಗೆ! ಹೊನ್ನಯ್ಯನ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಮೂರು ಕಾಸಿಗೆ ವಿಳೆಯದೆಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ!

ಮಂಗೆ-ಕಾಸುಗಳು ಕೊಡಿ, ಮತ್ತೆ?

ಭಾಸ್ಕರ-ನನ್ನ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬರೆಯಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ!

ಮಂಗೆ-ಸ್ವಾಮಿ! ನಿನ್ನೆಯದಿನ ಬಂದುಕಾಸಿಗೆ ಹಿಂಗನ್ನು ಕೊಡೆಂದು ಕೇಳಿ
ದುಡಕ್ಕೆ ಆತನು ಕಾಸನ್ನು ತಂದರೆ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಭಾಸ್ಕರ-ಅದೇಕಂತೆ?

ಮಂಗೆ-ಲಗ್ನದ ಸಾಲವೇ ಇನ್ನೂ ರೂಪಾಯಿಗಳವೆಯಂತೆ! "ಆರುತಿಂಗೆ
ಳಾದರೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ! ಮತ್ತೆ ಸಾಲವನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದೆ
ಯೆ? ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳು; ಹಿಂದಿನ
ಸಾಲಕ್ಕೆ ಜಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳು" ಎಂದು ಗದರಿಸಿದನು.

ಭಾ-ಹಾ ಹಾ! ನನ್ನಬಾಳು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿತೆ? [ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೀದಿ
ಯಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯ! ಸ್ವಾಮಿಯವರಿದ್ದಾರೋ? [ಎಂಬ ಶಬ್ದವಾಯಿತು]

ಮಂಗೆ-ಇದ್ದಾರೆ! ಬನ್ನಿ ಬಳಕ್ಕೆ.

ಅಂಚೆಯವನು-[ಬಂದು, ಬಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನ ಕೈಗೆ
ಕೊಟ್ಟು] ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಬಹಿಷ್ಕರವನ್ನು ಹಾಕಿ! [ಎಂದು
ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೊಡುವನು]

ಭಾಸ್ಕರ-ಹಾಗಾಗಲಿ! [ಎಂದು ಒಪ್ಪಿತನನ್ನು ಹಾಕಿ ಅವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ
 ಕಾಗದವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಓದತೊಡಗುವನು]
 ಶ್ರೀ ಮಹಾರಾಜ, ರಾಜಪೂಜಿತ, ರಾಜಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನವರಿಗೆ!
 ಭದ್ರಯ್ಯನು, ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ-

ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ [ಬಂದು] ಇದೇನು ಕಾಗದ? ಬಿಯಗ ಭದ್ರಯ್ಯ
 ನವರದೋ?

ಭಾಸ್ಕರ-ಅಹುದು! ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಕೇಳು!
 ಹೆಂಡತಿ-ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ! ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಸಹವಾಸ! ಆಗಲಿ! ಓದಿ!

ಭಾಸ್ಕರ-[ಓದಿ ಹೇಳುವನು] ನೀವು ಲಗ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿರುವ
 ಪತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಬಂದುತಿಗಳೇ ಅಲ್ಲ! ಆರು ತಿಂಗಳಾದರೂ
 ಉಳಿದ ಸಾಲವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲಾದರೂ ಈ ಪತ್ರ
 ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದ, ಎಂಟು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿ ಬಡ್ಡಿ ಸಹಿತ ಪೂರಾ ಹಣ
 ವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು, ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಸಮವಾಗಿರು
 ತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದ ಮೂಲಕ, ನಿಮ್ಮಿಂದ ಹಣ
 ವನ್ನು ಬರವಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು! ಏಂಡಿತ. ತಿಳಿಯುವುದು!"
 ಭದ್ರಯ್ಯ

[ಎಂದು ಓದಿ] ಹಾಹಾ! ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದವರ ಗತಿಯೆಲ್ಲ
 ವೂ ಹೀಗೆಯೇ ಅಲ್ಲವೆ?

ಹೆಂಡತಿ-ಹಾಹಾ! ಎಲ್ಲರೂ ಹೀಗಾದರೆ, ಪ್ರಪಂಚವುಳಿಯುವುದೆ?

ಭಾಸ್ಕರ-ಇನ್ನೇನುಮಾಡಲಿ?

ಹೆಂಡತಿ-ಹೀಗೆ ಅಧೈರ್ಯಪಟ್ಟರೆ ಹೇಗೆ? ಬಂದುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ
 ತೀರಬೇಕು! ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಚಕ್ರವರ್ತಿಯಂತಹವನ ಗತಿಮೇನಾ
 ಯಿತು?

ಭಾಸ್ಕರ-ನಾನಿನ್ನು ನಿರ್ವಾಹಮಾಡುವುದೆಂತು? ಇದ್ದ ಆಸ್ತಿಯೆಲ್ಲವೂ
 ಆಧಾರಭೋಗ್ಯಗಳಾಗಿ ಪರಾಧೀನವಾಗಿವೆ! ಈಗ ಮಾಸಿಕವೇತನ
 ವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಬೇರೆ ಭುಕ್ತಿಗೆ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ! ಈ ಮನೆ
 ಯೊಂದು ಪಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ! ಏನುಮಾಡಬೇಕೋ ದಿಕ್ಕೇ
 ತೋರದು!

ಹೆಂಡತಿ-ತಾವು ಕಾಣದಂತೆ ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ? ಮಾಂಗಲ್ಯವೊಂದ
 ಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಮಗಳ ಅಭರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂ
 ಡರೆ ಆಮೇಲೆ ಇದರ ಎರಡರಷ್ಟು ಬಾಧೆಯುಂಟಾಗುವುದು!

ಭಾಸ್ಕರ-ಅಯ್ಯೋ! ದೇವರೆ! ನನಗೆ ಇಂತಹ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಏಕೆತಂದೆ?
 [ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ] ಸಖಿ! ನಿಮ್ಮ ಜನನೀಜನಕರು ಏಕೆ ಬಹುವಾಗಿ
 ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವರು?

ಎರಡನೆಯವಳು-ವಯಸ್ಸೆ! ಈಗ ನಮ್ಮ ಮಾವಂದಿರಿಂದ ಬಂದು ಕಾಗದ
 ಬಂದಿತು. ಅವರು, ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಧನಕ್ಕಾಗಿ ಏಂಡಿತವಾಗಿ ಬರೆ
 ದಿರುವರಂತೆ!

ಒಂದನೆಯವಳು-ಅವರೆಂತಹ ಪಾಪಿಪ್ರರು? ನಿಮ್ಮ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಠಾ
 ಕೂಡಾ, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು
 ತೊಂದರೆ ಪಡಿಸುವುದೆ?

ಎರಡನೆಯವಳು-ಅಯ್ಯೋ! ನಾನೆಷ್ಟು ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳು? ನನ್ನಿಂದ ನಮ್ಮ
 ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಇಂತಹ ಅವಸ್ಥೆಯೊದಗಿತು! ನನ್ನಂತಹ ಅಲ್ಪ
 ಪ್ರಾಣಿಯಿಂದ ಆರಿಗಿತಾನೇ, ಏನು ಸುಖವಾದೀತು? ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ
 ಕಾಂತನಿಗೆ ತಾನೆ ನನ್ನಂತಹವಳಿಂದ ಏನು ಸುಖವುಂಟಾದೀತು?
 ಇನ್ನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಾರೆನು. [ಎಂದು
 ಅಳುತ್ತಾ 'ದಡಂ' ಎಂದು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಳು]

ಒಂದನೆಯವಳು-ಹಾಹಾ! ಬಿದ್ದಳು! ಬಿದ್ದಳು! ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು!
 ಹಾಹಾ! [ಎಲ್ಲರೂ ಓಡಿಬಂದು ಗೋಳಾಡುತ್ತಾ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದರು.
 ದೇಹವು ನಿರ್ಜೀವವಾಗಿದ್ದಿತು]

ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯ-[ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ವ್ಯಸನಪಡುತ್ತಾ]

ಮ|| ೧|| ತನುಜಾತೇ! ಧನಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿವೆಕಟಾ ಸರ್ವಸ್ವಮಂ ಲೇಶಮಾಂ |
 ಮನದೊಳ್ಳಿಸಲದಿತ್ತೊಡೇಂ ದುರುಳಂದೇಂ ಜೈಗುಳಂ ತಿಂದೆಯಾ ||
 ಜನಿಯಿಂದಿನ್ನೆ ಗಮಟ್ಟಿಂ ದೆ ಪೊರೆಯುತ್ತಲಾ ಮನಃಖೇದಮಂ |
 ನಿನತಾಸ್ಯಾಬ್ಬ ಮನೀಕ್ಷಿ ಸುತ್ತ ಮಱಿದಿದಾರ್ವಿನ್ನ ದಂತಿರ್ಪದೋ || ೪ ||
 [ಎಂದು ಗೋಳಾಡುತ್ತಾ ಹೊರಡುವರು]

ಷವ್ರರಂಗ.

[ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ]

ಅಮೀನ—[ಪ್ರವೇಶಿಸಿ] ಎಲೈಭಟನೆ! ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ!

ಭಟ—ಅಪ್ಪಣೆ! [ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವನು]

ಭಾಸ್ಕರ—[ಬಂದು ವಿನಯದಿಂದ] ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ! ವಂದಿಸುವೆನು! ಅಪ್ಪಣೆ ಯೇನು?

ಅಮೀನ—ನಿಮ್ಮ ಬಿಯಗರಂತೆ? ಭದ್ರಯ್ಯನೆಂಬವರು! ನಿಮ್ಮಿಂದ ಬಿಡಬೇಕಾದ ವಿಳುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ, ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಲಾಗಿ, ಅವರಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಆಸ್ತಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ, ಅಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯವೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಹೊರಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸೆರೆಸಾಲೆಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡಬೇಕೆಂದೂ, ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವತ್ತುಗಳನ್ನು ಈಗ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ವಿಕ್ರಯವಾಡುವೆವು. ನೀವು ಎಲ್ಲಾ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೂ ಈಗಲೇ ಸಲ್ಲಿಸುವಿರಾ? ಇಲ್ಲವೇ ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಡೆಯಿಸಲೇ?

ಭಾಸ್ಕರ—ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ! ಅಂದು ಧರ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೂ ಬಲಾತ್ಕಾರವೇ? ಅದಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಆಜ್ಞಾಪತ್ರವೇ? ನಾನು ಆರಿಗಾಗಿ ಇಂತಹ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆನೋ ಅಂತಹ ಮುದ್ದುಕುವರಿಯೂ ವರಲೋಕಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಹಾ! ಹಾ ವಿಧಿಯೆ! ಹಾ ದೈವವೆ! ಹಾ ಹಾ !!

ಕಂ|| ಹತವಿಧಿ! ನಿಷ್ಕಾರಣದಿಂ |
 ಮತಿವಿಕಳನನಾಗಿ ಸನ್ನೆ ಕಿಂತೆಸಗು ||
 ತ್ತದೀನತೆಗನುಗೆಯ್ದು |
 ಹಿತಮೇಲೆ ನಿಗದಿಯೆ ನಾವಸತ್ಯಲಮಕ್ಕುಂ || ೫ ||

ಹಾಹಾ !! ದುದೈವವೇ? ನಾನೆಂತು ಈ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಿ? ಅಮೀನರು—ಅಯ್ಯಾ! ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನವರೆ! ನಿಮ್ಮ ಆಸ್ತಿಗಳಿಂದ ಐದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಿರೋ? ಇಲ್ಲವೆ ಕಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಬರುವಿರೋ?

ಭಾಸ್ಕರ—ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ! ನಾನೇನನ್ನು ಹೇಳಲಿ? ಹೆಣ್ಣುಮಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ನಿರ್ಗುಣಿಗಳಾದ ಬಂಧುಗಳ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸಮಸ್ತವೂ ಹೋಯಿತು! ಮಗಳೂ ಪರಮ ಪದವನ್ನು ಸೇರಿದಳು! ನನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯ ಪ್ರಾಣಗಳು ಮಾತ್ರ, ಈ ವಿಧವಾದ ವ್ಯಥೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಉಳಿದಿರುವುವು! ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ನನಗೆ ತೋರದು! ತಾವು ಸಾಂಸಾರಿಕರಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳೂ ತಮಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ! ಜಗನ್ನಿಯಾಮಕನಾದ ಭಗವಂತನು ತಮಗೆ ಪ್ರೀತಿಸಿದಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡೋಣಾಗಲಿ! ಅದರಂತೆ ನಡೆಯಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆನು.

ಅಮೀನರು—ಅಯ್ಯಾ! ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನವರೆ! ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಎಂತಹ ಕಲ್ಲೆದೆಯೂ ಕರಗದೆ ಇರದು. ಇನ್ನು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗನಾಗಿ, ಬಡಸಾಂಸಾರಿಕನಾದ ನಾನು ಮರುಗುವುದೇನತಿಕೆಯವು? ನಾನು ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಬದ್ಧನಾಗಿರುವಾಗ ನಾನೇನನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಸಮರ್ಥನಾದೇನು? ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸೇವಾವೃತ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಕೀಳಾದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೊಂದಿರಲಾರದು! ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಮಹಾರಾಜನು ಚಂಡಾಲನಿಗೆ ಆಳಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲ್ಲವೆ ತನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಚಂದ್ರಮತಿಯ ಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆನುವಾಗಬೇಕಾಯಿತು? ಆಹಾ! ಇನ್ನೇನೆನ್ನಲಿ? ಆದರೂ ನಿಮಗೆ, ಬಂದು ಪೆಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲೆಳಸುವೆನು. ಲಾಲಿಸಿ! ನಾನು ರಾಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ನಾನು ನಡೆಸುತ್ತಿರು

ವೆನು. ಭದ್ರಯ್ಯನವರನ್ನು ನೀವು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ | ನಾನೂ ಆತನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ | ಅಮೇಲೆ ನೋಡೋಣ |
 ಭಾಸ್ಕರ-ಮಹನೀಯರೆ! ನಾನು ಸಾಲವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ | ನನ್ನ ಮಗಳ ಮೇಲಣ ನಿಶ್ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ, ಅಳಿಯನಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇಷ್ಟು ತೊಂದರೆ ಪಡಿಸುವುದೆ?

ಭದ್ರ-ಛೇ! ಬಾಯಿಮುಚ್ಚು |

ಕ|| ಛೇ! ನೀಚನೆ! ವರದಕ್ಷಿಣೆ |
 ಯಾನೀವೆಂ ನಿಮಗೆನುತ್ತೆ ನಂದಿಸಿ ನಮ್ಮಂ ||
 ಹೀನರ ಸಂಗಕೆ ಸೇರಿಸಿ |
 ಮಾನವ ಕಾಟದಿಂಟು ಬೀಜ್ವಿದೀನತೆಯಂ ನೀಂ || ೬ ||

ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾರೆನು, ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚು |
 ಭಾಸ್ಕರ-ಅಯ್ಯಾ! ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ನೀವು ಇಷ್ಟು ತೊಂದರೆಪಡಿಸಬಹುದೆ?

ಭದ್ರ-ಸಾಕು ಸಾಕು! ಸುಮ್ಮನಿರು | ಆರಾದರೂ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದರೆ ನಗುವರು |

ಶ್ಲೋ|| ಅಭಿಗವ್ಯೋತ್ತಮಂ ದಾನಂ ಆಹೂಯೈವ ತು ಮಧ್ಯಮಂ ||
 ಅಧಮಂ ಯಾಚಮಾನಾಯ ಸೇವಾದಾನಂ ತು ನಿಷ್ಫಲಂ ||
 ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವಿದೆ! ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕಾಡಿ ಬೇಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವಾಗ ಇದೇತರ ದಾನವು?

ಕ|| ವರದಕ್ಷಿಣೆಯಂ ಸಲಿಸದೆ |
 ಸರಿಸರಿ ಮದ್ವಧುವ ಜವನವುರಿಗೆಯ್ದಿಸಿ ಮೇ ||
 ಣಾರೆ ಬಾಯ್ಬಿಡುತಿರ್ಪೆಯ ಛೇ | |
 ತಿರುಕನೆ! ಸೆರೆ ಸಾಲೆಗೊಯ್ಯದಿರೆ ನಾಂ ನಿನ್ನಂ || ೭ ||

[ಎಂದು ಭಾಸ್ಕರೈಯ್ಯನ ಕನ್ನಿಗೆ ಹೊಡೆಯುವನು]
 ಭಾಸ್ಕರ-ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ!! [ಎಂದು ಅಳುವನು]
 ಅಮೀನ-[ಕೋಪದಿಂದ] ಭದ್ರಯ್ಯಾ! ಏನಿದು ನಿಮ್ಮ ನಡತೆ? ನೀವು ಬಂದ ಕೆಲಸವೇನು? ಮಾಡುವುದೇನು? ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು

ಗೋಳಡುತ್ತಿರುವವನನ್ನು ನನ್ನಿದಿರಿಗೇ ಹೊಡೆವುದೇ? ಛೇ |
 ಛೇ || ಬಹು ಅನ್ಯಾಯ! ನಾನೇತಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆನು? ನಿಮ್ಮನ್ನೂ ಈಗ ರಾಜಾಜ್ಞೆಗೆ ಬಳಸಬೇಕೋ? ಛೇ | ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ | ಈ ಸಾಧುಪುತ್ರನಿಗೆ ನಿಮಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪಕಾರವೇನು? ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಆಡಿದ ಮಾತಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ನಿಮಗೆ ದೋಪುಕೊಟ್ಟನು. "ಮನೆ ತೊಳೆದು ಕನ್ಯಾದಾನ" ಎಂಬ ಗಾದೆಯು ಈತನಿಗೆ ಅನ್ವರ್ಥವಾಯಿತು! ನೀವು ಬಹು ಕ್ರೂರಜಿತ್ತರು!

ಭದ್ರ-ನೋಡಿ ಸ್ವಾಮಿ! ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಉರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ! ಕೊಡಬೇಕಾದ ಬಡವೆಗೆ ಇಷ್ಟು ತೊಂದರೆಪಡಿಸುವುದೇ? ಇದಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿಸಿ ಅಧಿಕಾರಪತ್ರವನ್ನು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ? ಇನ್ನು ಈತನನ್ನು ಸೆರೆಸಾಲೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಡೆಯಿರಿ!

ಅಮೀನರು-ಅಯ್ಯಾ! ಭದ್ರಯ್ಯಾ! ಬೇಡ! ದೀನರನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ನೋಯಿಸಬಾರದು. ಅದರಲ್ಲೂ ನಿನ್ನ ಬಂಧುವಾಗಿದ್ದಾನೆ! ಆತನ ಸೆವಸ್ವವೂ ನಿನಗೇ ಬಂದಿದೆ. ಕೇವಲ ಅನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಡಿಯಿಡಬಾರದು.

ಭದ್ರ-ಸ್ವಾಮಿ! ನೀವು ರಾಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವಿರೋ? ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವಿಘಾತಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವಿರೋ? ಇದೇ ಸಂಗತಿಯನ್ನೇ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಗೆ ಮುಷ್ಟು ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅಮೀನರು-[ಕೋಪದಿಂದ] ಛೇ! ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನ್ನಾಡಬೇಡಿ! ನನಗೆ ರೇಗಿದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವೆನಲ್ಲ. ನಾನು ಅರಿಗೂ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ, ನನಗೆ ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಗದು! ಅದಿರಲಿ! ನೀವು ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಾದಷ್ಟು ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ! [ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ] ಅಯ್ಯಾ! ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನವರೆ! ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಬಹಳ

ವಾಗಿ ಮರುಕವುಂಟಾಗಿದೆ ! ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ನಡೆಯಿರಿ!
ನಿಮಗೆ ! ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಾದಷ್ಟು ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು.
ಆದರೆ ನಾನು ಹೇಳದಂತೆ ನೀವು ನಡೆಯಬೇಕು !

ಭಾಸ್ಕರ-ಸ್ವಾಮಿ ! ಇಡೀ ಮುಳುಗಿದವನಿಗೆ ಚಳಿಯೇನು ? ಗಾಳಿಯೇನು?
ಎಂಬ ಗಾದೆಯಂತೆ ನನಗೆ ಈಗ ಆವ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲ !

ಶ್ಲೋ|| ಅರ್ಥೇನ ತು ವಿಹೀನಸ್ಯ ಪುರುಷಸ್ಯಾಲ್ಪಮೇಧಸಃ!

ಕ್ರಿಯಾಸ್ವರ್ವಾ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಗ್ರೀಷ್ಮೇ ತು ಸಂತೋ ಯಥಾ ||

ಎಂಬಂತೆ ವಿಭಾಗ್ಯನಾದ ನನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ನಶಿಸುವುವು !
ನನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನಿವೃತ್ತಿಗೊಳಿಸುವ ಬಂಧುಗಳಾರಿರುವರು ?
ಅವ್ಯಾಜದಮಾಪರರಾದ ತಮ್ಮಂತಹ ಸಜ್ಜನರೇ, ನನಗೆ ಆಪ್ತರೂ !
ಬಂಧುಗಳೂ !! ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸುವೆನು | ಆದರೆ
ಅಧರ್ಮದ ದಾರಿಯನ್ನು ತುಳಿಯಲು ಬಪ್ಪಲಾರೆನು !

ಅಮೀನ-ದೇವರ ಸಂಕಲ್ಪವಿದ್ದಂತಾಗಲಿ ! ಬನ್ನಿ [ಎಂದೆಲ್ಲ ರೂ ಹೊರಟು
ಹೋದರು]

ಸಪ್ತಮರಂಗ

[ನ್ಯಾಯಸಾಧನ-ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಯ ಸನ್ಮುಖದಲ್ಲಿ]

ಅಮೀನ-[ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಯೊಡನೆ] ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ! ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯ
ಭದ್ರಯ್ಯ ಇಬ್ಬರೂ ಬಂದಿರುವರು ! ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನ ಹೊಲ
ಮನೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಯಮೊಡಿಸಲಾಗಿ, ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು
ಹುಟ್ಟಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಸ್ವತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಸಾಹುಕಾರ
ಸಂಗಪ್ಪನವರಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿರು
ವುದರಿಂದ, ಆತನು ತನ್ನ ಸಾಲ ತೀರಿದಲ್ಲದೆ ಸ್ವತ್ತುಗಳನ್ನು ಇತರ
ರಿಗೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವನು. ಅದು

ರಿಂದ ಈಗಳಿನ ಕ್ರಯವು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭದ್ರಯ್ಯನಿಗೆ
ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನು ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುವ ಸಾಲವು ನ್ಯಾಯವಾದುದಲ್ಲ.
ನೀತಿ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಬಡಂಬಡಿಕೆಗಳು ಧರ್ಮಮೂರ್ತಿಗಳ ಬಳಿ
ತಿರಸ್ಕೃತವಾಗತಕ್ಕವುಗಳು ! ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನು ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ
ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಾಗಿ, ಕಾಲಾತೀತವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಲಗ್ನವಾದರೆ
ಸಾಕೆಂದು, ಈ ದುರಾಶಾಪಿತಾಚಗ್ರಸ್ತನ ಹೇಳಿಕೆಗಿಲ್ಲಾ ಬಪ್ಪಿ
ಕೊಂಡು, ಆಗಲೇ ಒಂದುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೂ ಸಾಲ
ವನ್ನೂ ಮಾಡಿ, ಉಡುಗೊರೆ ಮುಂತಾದುಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಈತನ
ಮಗನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.
ಆಗ ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು ವರದಕ್ಕೆ ಣಮನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು
ದಲ್ಲದೆ, ಈ ಪಾಪಿಯು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿ
ಗಳಿಗೆ ನೆಪ ಮಾಡುತ್ತೇ, ಪತ್ರವನ್ನೂ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಪತ್ರ
ಕ್ಕಾಗಿ ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನು ಪ್ರತಿ ಫಲವೇನನ್ನೂ ಪಡೆದಿಲ್ಲವೆಂದು
ಭದ್ರಯ್ಯನೇ ಬಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವನು, ಆ ಅನ್ಯಾಯದ ಪತ್ರಕ್ಕಾಗಿ
ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರಯ್ಯನು ದೂರುತಂದುದು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ !
ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಭದ್ರಯ್ಯನಿಂದ ಅಪಹೃತವಾಗಿದೆ !
ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನ ಮಗಳು ಈ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ಬಾವಿ
ಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ
ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನು ಅತಿ ದೀನನಾಗಿರುವನು ಅಧರ್ಮದೊಡಂ
ಬಡಿಕೆ ! ಭದ್ರಯ್ಯನು ಬಹು ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿ ! ಸಾಧುಸ್ವಭಾವದ
ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನನ್ನು, ಭದ್ರಯ್ಯನು ನನ್ನ ಇದಿರಿಸಲಿಯೇ, ಹೊಡೆ
ದುದೂ, ಬೈಯ್ದುದೂ, ಅನುರೂಪವೆ ಮಾಡಿರುವುದೂ, ನನಗೆ ಬಹು
ಸಂಕಟಕರವಾಗಿರುವುದು !

ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿ-ಆಳಿಯದು ! ವಿಚಾರಣೆಯ ವಿವರಣೆಯ ಪತ್ರಗಳಿಲ್ಲ ?
[ಎಂದು ಕಾಗದಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ] ಅಯ್ಯಾ !
ನಮ್ಮ ಅಮೀನರು ಅರಿಕೆಮಾಡಿದುದು ನಿಜ ! ವಿಚಾರಣೆಯ ಕಾಲ
ದಲ್ಲಿ ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನು ಮುಖತಃ ಬಂದಾಗಲೀ, ತನ್ನ ಕಡೆಯ

ಬಬ್ಬ ನ್ಯಾಯವಾದಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಲೀ, ನಮಗೆ ಅವರ ವಿವರ ವನ್ನು ತಿಳುಹಿಸದ ಕಾರಣ ಹೀಗಾಗಿದೆ. ಈಗ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಈ ಅಜ್ಜೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿರುವೆವು. ಬೇಕಾದರೆ ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನು ಭದ್ರಯ್ಯನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಮಾನಸವ್ಯ ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಪಡಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿಸಿ, ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಜಿದಸ್ಯರು—[ಕರಾಸ್ಥಾನವನಾಡುತ್ತಾ] ಇದು ಧರ್ಮ! ಇದು ಧರ್ಮ!

[ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವರು]

ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿ—ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯ, ತನ್ನ ಸ್ವಹಸ್ತದಿಂದ ಭದ್ರಯ್ಯನಿಗೆ ಪತ್ರವನ್ನೂ ಸ್ವಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಅದು ನೀತಿ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು. ಅದರಿಂದ ಆ ಪತ್ರವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿರುವೆವು. ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ನೀತಿ ವಿರುದ್ಧವಾದರೂ ಭದ್ರಯ್ಯನ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪು ಆಪಾದನೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಣ ತೀರ್ಪನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿರುವೆವು. ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಡಬಹುದು. [ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಟು ಹೋದರು]

ಅಪ್ಪ ಮತರಂಗ

(ಶೃಂಗಾರ ಪುರದ ಬೀದಿ)

ಶಾನುಶಾಸ್ತ್ರಿ—[ಪ್ರವೇಶಿಸಿ] ಭದ್ರಯ್ಯ ಮೊದಲು, ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನಿಗೆ ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತೆ ಆತನ ವಿಷಯವನ್ನು ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನೊಡನೆ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ? ಆದರೆ ಭದ್ರಯ್ಯನಿಂದ ಉಡುಗೆಯಾಗಲಿ ಹೋದಿ, ಆತನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರಬಹುದೆ? ಏನಾದರೂ ಆಗಲಿ! ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇನೆ [ದೂರದಲ್ಲಿ]

ನೋಡಿ] ಅದಾರು? ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನವರೇ ಇತ್ತೆಕಡೆ ಬಂದಂತಿದೆ.

[ಪ್ರಕಾಶಂ] ಅಯ್ಯ! ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನವರೇ!

ಭಾಸ್ಕರ—ಆರು? ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ! ಇದೇನು? ಬಹುದೂರಪ್ರಯಾಣ. ರಾಮ—ಬಂದು ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದೆನು.

ಭಾಸ್ಕರ—ಅದೇನು ನನ್ನಿಂದ ಕಾರ್ಯ?

ರಾಮ—ನಿಮ್ಮ ನಾದಿನಿಯ ಮಗಳು, ಮದುವೆಗೆ ಬಬ್ಬಳಿರುವಳಂತೆ?

ಭಾಸ್ಕರ—ಅಹುದು. ಆರಿಗೆ?

ರಾಮ—ನಿಮ್ಮ ರಾಜಯ್ಯನಿಗೆ.

ಭಾಸ್ಕರ—ನಮ್ಮ ರಾಜಯ್ಯ! ಇನ್ನೇಕೆ ಆ ಮಾತು?

ರಾಮ—ಅಲ್ಲವೆಂದರೆ ಬಿಟ್ಟೀತೆ?

ಭಾಸ್ಕರ—ಅಬಬ! ಬೇಡ, ಬೇಡ, ಸ್ವಾಮಿ! ಮತ್ತೆ ಅವರ ಸಹವಾಸವೆ?

ರಾಮ—ಸ್ವಾಮಿ! ಅವರು ಈಗ ಮೊದಲಿನಂತಿಲ್ಲ. ಈಗ ವರದಕ್ಕೆಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟಿದಾರೆ.

ಭಾಸ್ಕರ—ಅದೇನು?

ರಾಮ—ಮೊನ್ನೆ ಕಲ್ಯಾಣನಗರದಲ್ಲಿ, ಪೌರಸಾನಾಚಿಕಸಭೆ ಸೇರಿದ್ದಾಗ ವರದಕ್ಕೆ ಣಾಪ್ರಹಸನಿಯು ಅತಿನಿಂದ್ಯವಾದುದೆಂದು ಅನೇಕರು ಹೇಳಿದುದರ ಮೇಲೆ, ರಾಜಯ್ಯನು, ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳತಾನೇ ಮುಂದಾಳಾಗುವೆನೆಂದು ಶಪಥವನ್ನು ಮಾಡಿದನಂತೆ!

ಭಾಸ್ಕರ—ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕ(ತೆರ)ವು ಅನಾಗರಿಕರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಅದು ಈಗ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ನವನಾಗರಿಕರಲ್ಲಿ, ವರಶುಲ್ಕದ ಪದ್ಧತಿ ಅತಿಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ! ಇದೇನು ಕಾಲಮೈಪರೀತ್ಯವೋ! ಪ್ರವೇಶಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಹಿಂದುಸಾವಿರ! ಪಟ್ಟಪರೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ! ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವವನಿಗೆ ಆರು ಸಾವಿರ! ನ್ಯಾಯವಾದಿಗೆ ಎಂಟು ಸಾವಿರ! ಹೀಗೆ ಇದೊಂದು ಬಗೆಯ ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯದ ಛಾರಣೆಗಳಾಗಿವೆ! ನಮ್ಮಂತಹ ಬಡವರು, ಹೇಗೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಬೇಕೋ

7661

7661

A-2720

ಕಾಣೆನು. ವಿದ್ಯಾವಂತರು, ಹೀಗೆ ಪರರ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸೆಬಿದ್ದು ತಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ಮಾರಿಕೊಂಡು ಇತರರ ಹಂಗಿಗೆ ಬಳಗಾದರೆ, ಅವಿವೇಕಿಗಳನ್ನು ದೂರುವುದೇತಕ್ಕು? ಈಗಿನ ವಿದ್ಯೆಯು ಇಂತಹ ವಿವೇಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿರುವುದು ಅತಿಶೋಚನೀಯವಾದುದು.

ರಾಮು—ಈ ನೀಚಪದ್ಧತಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವರೆಗೂ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲಾನುರೂಪಸೌಶೀಲ್ಯಗಳುಳ್ಳ ಸಂಬಂಧಗಳುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯವಾದುದು! ಹಣದ ಆಸೆಗೆ ಎಂತಹ ನೀತಿ ಬಾಹಿರರ ಸಂಬಂಧವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಭಾಸ್ಕರ—ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ! ಮತ್ತೆ ನನ್ನಿಬರಿಗೆ ಆ ಭದ್ರಯ್ಯನವರ ಸಹವಾಸದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಎತ್ತಬೇಡಿ!

ರಾಮು—ಸ್ವಾಮಿ! ಆಗಿನ ವೇಳೆಯ ದೋಷದಿಂದ ಹಾಗಾಯಿತು! ಅದನ್ನೇ ತಾವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಠಬಾರದು. ಅವರು ಎಂತಹ ವಿನಯಾನ್ವಿತರೋ ಸುಗುಣಿಗಳೋ ಅದು, ಅವರು ತಮಗೆ ಬರದಿರುವ ಈ ಪತ್ರದಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವೇದ್ಯವಾಗುವುದು. ಅವರು ಈಗ, ತಮ್ಮ ತಪ್ಪು ತಿರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾದುದೆಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವರು. [ಎಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಡುವನು]

ಭಾಸ್ಕರ—[ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಓದುವನು]

ಮಹಾರಾಜಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನವರ ದಿವ್ಯ ಶ್ರೀ ಪಾದಪಂಚಗಳಿಗೆ.

ತಮ್ಮ ದಾಸಾನುದಾನದಾಸ, ವಿಧೇಯ, ಭದ್ರಯ್ಯಕೃತಾನಂತ, ವಿನಯವಂದನಪೂರ್ವಕವಿಜ್ಞಾಪನೆಗಳು. ಈವರೆಗೆ ಉಭಯಕುಶಲೋಪರಿ ಸಾಂಪ್ರತ.

ಹಿಂದೆ ತಮಗೂ ನನಗೂ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಮನಸ್ತಾಪಗಳನ್ನು ತಾವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆಯಬೇಕೆಂದು ಈಗ ಅತ್ಯಂತದೈನ್ಯದಿಂದ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಪಾರ್ಥಿಸುವೆನು. ಆಗಿನ ವಿಷಮಕಾಲಗತಿಯು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ, ನಾನು ಬಹುವಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುತ್ತಿರುವೆನು. ಅದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಬೇಡುವೆನು.

ಈಗ ನಮ್ಮ ಜಿ|| ರಾ|| ಶ್ರೀ ರಾಜಯ್ಯನಿಗೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯೇ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಗಿದೆ. ಅನೇಕಕಡೆ ಕನ್ಯಾವಿಚಾರವು ಬಂದಿದ್ದಿತು. ಆದರೂ ಸತ್ಯಹರಿಶ್ಚಂದ್ರರಂತಹ ತಮ್ಮ ಸೌಜನ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ತಮ್ಮ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಬಿಡಬಾರದೆಂದು ಎಣಿಸಿರುವೆನು. ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸನ್ನತಹ ಕ್ರೂರಜಿತ್ತನಿಗೆ ಕರುಣೆಯು ಇಂತ ಹುದೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಿತೆನ್ನುವಾಗ, ತಮ್ಮನ್ನು ಮರೆಯುವುದು ಆರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವು? ಪ್ರಕೃತ ತಮ್ಮನಾದಿಸಿ, ಶ್ರೀಮತಿ ಕಾವೇರಮ್ಮನವರ ಮಗಳು ಸುಂದರಮ್ಮನೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಇರುವುದಾಗಿ ಕೇಳಿದನು. ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ರಾಜಯ್ಯನಿಗೆ ಲಗ್ನವಾಗುವಂತೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕೆಲ್ಲದೆ, ಸದಾ ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಖ್ಯಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸದುಲ್ಲವನ್ನು ಇತೋಪ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡುವ,

ವಿಶ್ವಾಸಪಾತ್ರವಿಧೇಯ,

ಭದ್ರಯ್ಯನ ವಿನಯವಂದನಪೂರ್ವಕವಿಜ್ಞಾಪನೆಗಳು.

ಭಾಸ್ಕರ—ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ! ಏನುಮಾಡಲಿ? ತಿರಸ್ಕರಿಸಲು ಮನಸ್ಸುಂಟಾಗದು. ತನ್ನ ಪತ್ನಿಗಳಿಂದ ನೀಚನಾದ ಕಾಕಾಸುರನು ಶರಣೆನ್ನಲು, ಸುಗುಣವಿಧಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮಮೂರ್ತಿಯು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡಲಿಲ್ಲವೆ? ಆಗಲಿ! ಅನ್ಯರ ದುರ್ಗುಣಕ್ಕಾಗಿ, ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಏಕೆ ದೂರಮಾಡಲಿ? ನಾಳೆ ಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ ಲಗ್ನವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯುವೆನು. ಆ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪು ತಮಗೇ ಗೊತ್ತಾಯಿತಲ್ಲ! ಅದನ್ನು ನಾನೇಕೆ ಮತ್ತೆಹೇಳಿ ಸೂಚಿಯಿಂದ ಚುಚ್ಚಲಿ? ಅದು ದುರ್ಜನರ ಸ್ವಭಾವ. ರಾಜಯ್ಯನಿಗೆ ಸುಂದರಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ನೀವು ಭದ್ರಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ. ನಾನು ಆಹ್ವಾನಪತ್ರಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಲಗ್ನಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸುವೆನು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗಿದೆ. ಬಡವನಾದ ನನ್ನ

ಮನೆಗೆ ತಾವು ದಯೆಮಾಡಿ ನನ್ನ ಅತಿಥ್ಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ
ವಿಶ್ರಾಂತಿಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ರಾಮ-ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ! ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನವರ ! ಅಪಕಾರಿಗೆ ಉಪ
ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಜ್ಜನಾಗ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮಂತಹವರಲ್ಲದೆ
ಮತ್ತಾರು ? ತಮ್ಮಂತಹವರ ಸನ್ನಿಹಿತಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದಲೇ
ಈ ಪ್ರಪಂಚವು ಏಕರೀತಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದು ! ನಿರಾಧಾರವಾದ
ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಾದಿಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವರು !

ಕಂ|| ಶರಣಿಯದು ಮೇರೆದಪ್ಪಲ್ |

ಶರಣಿಯ ತೇಜಮೆ ಎಹೀನಮಾದೊಡೆಯಂ ಮೇಣ್ ||

ಶಿರದೊಳ್ ಶೈಲಮುರುಳೊಡ |

ಮರರೇ ! ಸತ್ಪಥಮನುಳಿಯರಲ್ಲೇ ಸುಜನರ್ ||೨||

ಕಂ|| ಶ್ರೀಶಂಕನುಕಂಪಾಮಳ |

ಭೂಷಂಗಲಕಾಖ್ಯಪಟ್ಟಣೇಶಂಗೆ ಸದಾ ||

ವೇಶಂ ಗುರುಸದ್ಗುಣಿಗು |

ವೀಶಂಗೆ ವರಕೃಷ್ಣ ಜನಸಂಗೆ ಜಯಂ ||೩||

[ಎಂದಿಬ್ಬರೂ ಹೊರಟುಹೋಗುವರು]

ವರದಕ್ಷಿಣಾಪ್ರಹಸನಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ

ಶ್ರೀ ರಾಮಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ದಿನಾಂಕ ಸೂಚಿ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು

ಪಂಪನುಹಾಕವಿ ರಸ್ತೆ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮

ಸರಸ್ವತಿ ಭಂಡಾರ

ಐ. ಸೂ: ೧೫ ದಿನಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಯಾರು ಪುಸ್ತಕವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗದು.

ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವ ದಿನ

ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವ ದಿನ

ಪುಸ್ತಕಸೂಚಿ

ಬ. ಸಂ: O, 33, 2 VEN V

ಕ್ರ. ಸಂ: ೨೭೨೦ N22

ಕೃಷಿರಮಣಯ್ಯ

()

ಕನ್ನಡ

ಬ. ಸಂ: O, 33, 2 VEN V

ಕ್ರ. ಸಂ: ೨೭೨೦ N22

ಕೆ. ಸಾ. ಪ.
ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ

